

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 2. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Ikšķiles novada domes (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 159/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2020. gada 12. maija noteikumu Nr. 278 „Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību” (turpmāk – Noteikumi Nr. 278) 3.2.3. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievadam, 1. un 101. pantam, kā arī Eiropas vietējo pašvaldību hartas (turpmāk – Harta) 4. pantam.

2. Noteikumi Nr. 278 bija spēkā līdz 2020. gada 18. jūlijam un to 3.2. punkts noteica: „Investīciju projekta iesniedzējs var būt:

3.2.1. Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldība;

3.2.2. Aizkraukles, Alūksnes, Ādažu, Balvu, Bauskas, Cēsu, Dobeles, Gulbenes, Krāslavas, Kuldīgas, Ķekavas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas,

Mārupes, Ogres, Olaines, Preiļu, Salaspils, Saldus, Saulkrastu, Siguldas, Smiltenes, Stopiņu, Talsu, Tukuma un Valkas novada pašvaldība;

3.2.3. šo noteikumu 3.2.1. un 3.2.2. apakšpunktā neminētās pašvaldības, kas administratīvi teritoriālās reformas ietvaros tiks apvienotas novadā, ja tās saņēmušas saskaņojumu no šo noteikumu 3.2.1. vai 3.2.2. apakšpunktā minētās pašvaldības, kas administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tiks noteikta kā attiecīgā novada administratīvais centrs pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz pašvaldības pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts

pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 7. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir pašvaldības domei. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot Satversmes tiesas likumā pašvaldības pieteikumam noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta ceturtais daļas 1. punkts noteic, ka pieteikumam pievieno koleģiālās institūcijas lēmumu, ja pieteikumu iesniedz koleģiāla institūcija. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta trešās daļas otro teikumu koleģiālas institūcijas pieteikumu paraksta tās vadītājs.

Pieteikumam ir pievienots Ikšķiles novada domes 2020. gada 4. jūnija lēmums par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesā. Minēto lēmumu ir parakstījis Ikšķiles novada domes priekšsēdētājs.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta trešās daļas otrā teikuma un ceturtnās daļas 1. punkta prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19. panta pirmo daļu pieteikumu Satversmes tiesā pašvaldības dome var iesniegt tikai tad, ja apstrīdētais akts aizskar attiecīgās pašvaldības tiesības.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, lemjot par to, vai pašvaldības dome ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ir jāvērtē, vai Pieteikuma iesniedzēja ir pamatojusi viedokli, ka apstrīdētais akts aizskar attiecīgās pašvaldības tiesības. Proti, vai no tām normām, atbilstība kurām tiek apstrīdēta, izriet tiesības konkrētajai pašvaldībai un vai apstrīdētā norma aizskar šīs tiesības, tas ir, rada pašvaldībai kādas nelabvēlīgas sekas (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-21-01 5. punktu*). Pašvaldības tiesību aizskārums var izpausties arī tādējādi, ka apstrīdētais akts ierobežo pašvaldību tās autonomo funkciju īstenošanā (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2016-23-03 15.2. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlējās saņemt valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību. Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros Ikšķiles pilsēta ir pievienota Ogres novadam un attiecīgās administratīvās teritorijas administratīvais centrs ir Ogre. Tādēļ saskaņā ar apstrīdēto normu pirms investīciju projekta iesniegšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Pieteikuma iesniedzējai bija nepieciešams saņemt saskaņojumu no Ogres novada pašvaldības. Tomēr Ogres novada dome, izvirzot nepamatotas prasības Pieteikuma iesniedzējai, esot atteikusies sniegt saskaņojumu tās investīciju projekta īstenošanai. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata apstrīdētā norma ietekmē tās iespējas saņemt valsts aizdevumu tās iedzīvotājiem nozīmīgu projektu īstenošanai. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējas tiesības pildīt tās uzdevumus un autonomajā kompetencē nodotās funkcijas un apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes ievadam, 1. un 101. pantam, kā arī Hartas 4. pantam.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19. panta pirmās daļas prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Proti, Pieteikuma iesniedzējai ir

pienākums sniegt juridiskus argumentus tam, ka apstrīdētā norma neatbilst katrai pieteikumā minētajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

8.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes ievadam. Pieteikumā ir citēti vairāki Satversmes ievadā ietvertie principi un konstitucionālās vērtības. Tomēr no pieteikuma satura izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja uzskata apstrīdēto normu par neatbilstošu tieši vienlīdzības principam. Apstrīdētā norma radot nevienlīdzīgu attieksmi pret tām pašvaldībām, kuras nav minētas Noteikumu Nr. 278 3.2.1. un 3.2.2. apakšpunktā. It īpaši, ņemot vērā ierobežoto finansējumu, ko valsts var piešķirt investīciju projektu īstenošanai, šīm pašvaldībām esot būtiski samazināta iespēja saņemt aizdevumu no valsts.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka vienlīdzības principa uzdevums ir nodrošināt, lai tiktu īstenota tāda tiesiskas valsts prasība kā likuma aptveroša ietekme uz visām personām un lai likums tiktu piemērots bez jebkādam privilēģijām (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 16. punktu*). Vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Šis princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos apstākļos, ja tai ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01 18. punktu*). Vienlaikus, vērtējot kādas tiesību normas atbilstību vienlīdzības principam, jāņem vērā tiesiskās attiecības, ko šī norma regulē (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 17. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-03-01 10. punktu*).

Apstrīdētā norma regulē tiesiskās attiecības starp diviem publisko tiesību subjektiem – pašvaldību un valsti. Pašvaldības ir atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas, kas atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. panta 2. un 6. punktam īsteno pastarpināto pārvaldi. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta ceturto daļu valsts pārvaldei, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, nav savu interešu. Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ, ņemot vērā tiesiskās attiecības, ko regulē apstrīdētā norma, vienlīdzības princips būtu attiecināms arī uz pašvaldību kā publisko tiesību juridisko personu.

8.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. pantam, jo tā pārkāpj tiesiskās palāvības principu. Pieteikuma iesniedzējas rīcībā neesot bijusi informācija par to, ka vēl pirms Administratīvo

teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pieņemšanas tiks ierobežotas pašvaldības tiesības tās uzdevumu un autonomo funkciju veikšanai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošo tiesiskas valsts principu pamatfunkcija ir aizsargāt privātpersonu no nepamatotas publiskās varas izmantošanas pret to un publisko tiesību subjektu savstarpējās tiesiskās attiecībās tie piemērojami tikai tiktāl, ciktāl to pieļauj šo attiecību specifika (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 1. punktu*). Pieteikumā vienīgi vispārīgi norādīts, ka apstrīdētā norma pārkāpj tiesiskās palāvības principu. Tomēr pieteikumā nav pamatots tas, vai un kādā veidā, ņemot vērā Ministru kabineta un vietējās pašvaldības savstarpējo tiesisko attiecību specifiku, Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošais tiesiskās palāvības princips apstrīdētajā normā regulētajā situācijā būtu attiecināms uz Pieteikuma iesniedzēju.

8.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī pašvaldības principam, kas ietilpst Satversmes 1. panta tvērumā, Satversmes 101. pantam un Hartas 4. pantam.

Pieteikumā sniegts konkrētās situācijas faktisko apstākļu izklāsts, citētas dažādas tiesību normas, kā arī Satversmes tiesas judikatūra par pašvaldības principa tvērumu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētā norma neatbilst katrai no minētajām augstāka juridiska spēka tiesību normām. Lietas faktisko apstākļu, tiesību normu vai tiesu nolēmumu atreferējums bez nepieciešamās juridiskās argumentācijas nav uzskatāms par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Ikšķiles novada domes pieteikuma (pieteikums Nr. 159/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš